

Tønsberg kommune
Kommunale service- og
støttetjenester

Saksbehandler: Grete Vallumrød
Direkte telefon: 33 34 81 55
Vår ref.: 06/15782
Arkiv: FE-010, TI-&00
Deres ref.:

Dato: 03.09.2006

Det kongelige kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep

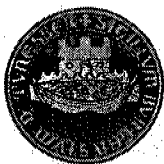
0032 OSLO

Høringsnotat med forslag til endringer i valgloven

Vedlagt oversendes Tønsberg kommunes høringsuttalelse til endringer i valgloven, vedtatt i Utvalg for finans, plan og administrasjon (= Valgstyret) i møte 28.08.06.

Med hilsen

Grete Vallumrød
seksjonsleder

Tønsberg kommune

JournalpostID 06/14475

Saksbehandler:
Grete Vallumrød, telefon: 33 34 81 55
Kommunal service- og støttetjenester

Høringsnotat med forslag til endringer i valgloven

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Utvalg for finans, plan og administrasjon	28.08.2006	092/06

Rådmannens innstilling

Tønsberg kommune slutter seg til forslag til endringer i valgloven som vil føre til

- bedre og sikrere valggjennomføring
- at færre stemmer forkastes
- at velgernes tillit til valget styrkes

Tønsberg kommune kan ikke støtte forslaget om å forlenge fristen for når forhåndsstemmer må være mottatt, men ber Kommunal- og arbeidsdepartementet sørge for at forhåndsstemmer sendes på hurtigst mulig betryggende måte.

Tønsberg kommune ber KRD utarbeide veiledninger og rutinebeskrivelser for sikker telling av stemmesedler.

Tønsberg kommune kan ikke støtte forslag om ytterligere restriksjoner når det gjelder publisering av meningsmålinger, jf valgloven § 9-9.

28.08.2006 Utvalg for finans, plan og administrasjon

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling enst. vedtatt.

FPA-092/06 Vedtak:

Tønsberg kommune slutter seg til forslag til endringer i valgloven som vil føre til

- bedre og sikrere valggjennomføring
- at færre stemmer forkastes
- at velgernes tillit til valget styrkes

Tønsberg kommune kan ikke støtte forslaget om å forlenge fristen for når forhåndsstemmer må være mottatt, men ber Kommunal- og arbeidsdepartementet sørge for at forhåndsstemmer sendes på hurtigst mulig betryggende måte.

Tønsberg kommune ber KRD utarbeide veiledninger og rutinebeskrivelser for sikker telling av stemmesedler.

Tønsberg kommune kan ikke støtte forslag om ytterligere restriksjoner når det gjelder publisering av meningsmålinger, jf valgloven § 9-9.

Grete Vallumrød

Kortversjon – hva saken gjelder:

I brev av 20. juni 2006 har Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) sendt ut høring på forslag til endringer i valgloven. Kommunene er blant høringsinstansene. Høringsfristen er satt til 20.09.06.

Vedlegg:

KRDs høringsbrev datert 20.06.06.

Dokumenter i saksmappen:

Nr	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	I	10.07.2006	Det kongelige kommunal- og regionaldepartementet	Høringsnotat med forslag til endringer i valgloven

Innledning/bakgrunn:

I høringsnotatets **innledning (kap 1)** vises det til at enkelte forhold ikke fungerte helt etter forutsetningene ved gjennomføringen av stortingsvalget i 2005. Departementet foreslår således å endre valgloven på enkelte punkt, i den hensikt å redusere problemer som oppstod ved siste valg.

I **kap 2 Sammendrag** oppsummeres KRDs forslag slik:

- Lovendringer som tar sikte på at antall forkastede stemmegivninger reduseres
- Endring av frist for forhåndsstemmegivning, slik at flere stemmegivninger kommer fram i tide
- Lovfestet plikt for kommunene til å sende ut valgkort
- Forskyving av skjæringsdatoen for manntallsføring
- Kvalitetssikring av opptelling av stemmesedler
- Identifisering av velgere

I tillegg ønsker KRD høringsinstansenes syn på regler som forbyr publisering av meningsmålinger de siste dagene før valget.

Fakta grunnlag:

- **Lovendringer som tar sikte på at antall forkastede stemmegivninger reduseres**

Bakgrunn for forslaget er at det ved stortingsvalget 2005 ble en rekke forhåndsstemmegivninger forkastet fordi de kom fram for sent. Forhåndsstemmer mottas flere dager etter valgdagen.

Departementet vurderer bl.a. følgende:

Nye tiltak bør imidlertid ikke gå ut over velgernes muligheter til å forhåndsstemme. Som nye tiltak vurderer departementet

- om Posten kan etablere spesielle rutiner for forsendelse av forhåndsstemmer
- å endre fristen for når stemmene må være valgstyret i hende - fra kl 20.00 på valgdagen til kl 20.00 tirsdagen etter valgdagen (slik endring vil føre til en dags forsinkelse for endelig valgoppgjør, men foreløpig opptelling på valgnatt og endelig opptelling av valgtingsstemmer vil ikke forsinkes)
- å avslutte forhåndsstemmegivningen innenriks torsdag før valgdagen i stedet for fredag som i dag; et avgjørende hensyn her må være at den som avgir lovlig forhåndsstemme, må vite at stemmen kommer tidsnok fram
- å avslutte forhåndsstemmegivningen utenriks en uke tidligere enn i dag (siste mulighet i dag er siste fredag før valgdag)

Departementet mener at det kan være fornuftig å forskriftsfeste at forhåndsstemmer skal sendes som A-post. Dette følges opp høsten 2006, ved at departementet da vil sende ut forslag til endringer i valgforskriften.

- **Tiltak for å redusere antall stemmegivninger som blir forkastet fordi velgeren ikke står i manntallet i kommunen hvor stemmen blir avgitt på valgdagen.**

Komiteen foreslår selv

- utsending av valgkort til alle stemmeberettigede med blant annet opplysning om hvor velgeren er manntallsført
- en forskyving av skjæringsdatoen 31. mai til nærmere valget, dersom dette er praktisk mulig

Departementets vurdering og forslag:

Departementet peker på flere grunner til at valgtingsstemmer blir forkastet fordi velgeren ikke står i kommunens manntall. Velgerne tror feilaktig at de

- er manntallsført i vedkommende kommune, manglende manntallsføring kan skyldes at flyttemelding ikke er sendt folkeregisteret, eller at velgerne ikke er klar over at de er manntallsført der de var bosatt pr 31. mai i valgåret
- har stemmerett ved valget (utenlandske borgere har ikke stemmerett ved stortingsvalg og står således ikke i manntallet)
- kan stemme hvor de vil, slik de kan under forhåndsstemmeperioden

I forkant av stortingsvalget satset departementet stort på informasjon, ved å lage brosjyrer og benytte ulike media til å informere om stemmerett, hvor man kunne stemme og hvordan man skulle avgi stemme. Departementet har derfor liten tro på at mer informasjon vil avhjelpe de problemene som oppstod i 2005.

Vurdering:

Rådmannen støtter departementets forslag om å avslutte forhåndsstemmegivningen innenriks en dag før, dvs torsdag før valgdagen(e), og at utenriksstemming avsluttes en uke før enn i dag. For at innenriks forhåndsstemmer skal kunne postlegges fredag før valgdagen(e), må enten stemmegivningen avsluttes så tidlig at stemmer som ikke er "hjemmehørende" i den kommunen de avgis, kan postes til rett valgstyre samme dag, eller det må avtales spesielle postforsendelsesordninger med Posten. Rådmannen vil anbefale at det bestemmes ved forskrift at forhåndsstemmer skal framsendes på hurtigst mulig betryggende måte. Valghåndboken kan i tillegg rettlede om forsendelsemåten.

- **Valgmanntall og skjæringdato**

Når det gjelder skjæringsdatoen for hvor velgere skal stå innført i manntallet på selve valgdagen, så peker departementet på at denne ble forskjøvet fra 31. mars til 31. mai da ny valglov ble vedtatt. I Ot.prp. nr 45 (2001-2002) gikk departementet inn for en forskyving til 30. juni. En slik forskyving ble imidlertid imøtegått av flere av høringsinstansene, som hevdet at dette ville by på praktiske problemer for valgsekretariatene, fordi de måtte bruke feriemåneden juli til å sende melding til listekandidater om kandidaturet og om retten til å kreve fritak. Departementet kan vanskelig forstå denne begrunnelsen og viser til at kontakt med listekandidater skal foregå før godkjenning av listeforslag 1. juni i valgåret. En forskyving av skjæringsdatoen vil imidlertid ha betydning for produksjon og utsending av valgkort, men departementet mener at dette vil la seg gjøre før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

Departementet peker på fordeler ved å sette skjæringsdatoen til 30. juni:

- Flere velgere vil kunne stemme der de bor på valgdagen og kanskje føle det mer meningsfylt å avgi stemme
- Færre personer avgir stemme i feil kommune, og færre stemmegivninger forkastes

Departementet mener skjæringsdatoen for innføring i manntallet bør settes til 30. juni i valgåret. Departementet ber høringsinstansene spesielt kommentere forslag til forskyving av skjæringsdatoen og den betydning de mener det kan ha for utsending av valgkort.

Vurdering:

Så vidt rådmannen kan se, vil det ikke skape problemer for kommunesektoren om skjæringsdatoen forskyves fra 31. mai til 30. juni. Det må etableres rutiner som ivaretar at listekandidat som flytter etter at forslag til valglistene er godkjent 1. juni, blir oppført på stemmeseddelen med rett adresse ved kommunestyrevalg, eventuelt rett kommune ved stortings- og fylkestingsvalg.

En forskyving av skjæringsdato vil gi positiv effekt ved at manntallet blir mer å jour under forhåndsstemmegivningen og på valgdagen, og at færre valgtingsstemmer forkastes. Rådmannen kan ikke se at slik endring vil være problematisk for produksjon og utsending av valgkort. Ved tidlig utsending vil valgkortene fort bli forlagt. Valgkortene må være velgerne i hende før forhåndsstemmegivningen starter 10. august.

- **Plikt til å sende ut valgkort**

Bruk av valgkort er i dag en frivillig ordning for kommunene. Et påbud om utsending av valgkort til alle velgere ble vurdert forut for ny valglov. Valglovutvalget foreslo å videreføre ordningen med valgkort, men at kommunene, i stedet for staten, skulle ha ansvar for ordningen. Høringsinstansene uttalte seg ikke særskilt om dette.

I Ot.prp. nr 45 ble det anført at valgkort har ulike funksjoner, som

- identifisering av velgere
- framsending av stemmegivningen til rett valgstyre
- et hjelpemiddel til rask og effektiv avvikling av stemmegivningen på valgdagen
- å fungere som et synlig tegn på en "samfunnskontrakt" som ligger til grunn for demokratiske valg
- invitasjon til velgerne til å delta ved valg
- å ha en viss mobiliserende effekt

men at kommunene selv bør vurdere hva som er nødvendig for å gjennomføre valg, ikke bare effektivt men også kostnadseffektivt.

Departementets foreslo den gang at ordningen med produksjon og utsending av valgkort i departementets regi ikke skulle videreføres, men at det ble obligatorisk å bruke valgkort ved forhåndsstemmegivningen. Stortinget gjorde vedtak i samsvar med dette.

Vurdering

Tønsberg kommune har ved de siste valg sendt ut valgkort og har meget gode erfaringer med dette. Velgere blir minnet om at de skal stemme og hvilke valgkrets de hører til. Departementet må derimot ikke komme med skriv der det heter at velgeren kan stemme ved hvilket lokale de ønsker. Dette var med på å øke andelen fremmede stemmer og også andelen forkastede stemmer da velgeren møtte opp i valglokale i feil kommune.

Blir det obligatorisk å sende ut valgkort, bør denne utgiften kompenseres med tilskudd fra staten. Ved kommunestyrevalg må nå kommunen dekke alle utgifter selv.

- **Kvalitetssikring av optelling av stemmesedler**

VI § 10-4 bestemmer at valgstyret er ansvarlig for foreløpig og endelig optelling av stemmesedler.

§ 10-5 regulerer at foreløpig telling av forhåndsstemmer skal starte senest fire timer før samtlige valglokaler i kommunen er stengt, dersom dette ikke strider mot prinsippet om hemmelig valg. I motsatt fall skal den starte så snart samtlige forhåndsstemmegivninger er godkjent.

Foreløpig optelling av valgtingsstemmene skal starte så snart stemmegivningen er avsluttet på mandag, enten ute på valglokalene eller hos valgstyret sentralt. Stemmesedler det er tvil om holdes utenfor tellingen (VI § 10-5). Dersom de tvilsomme stemmene senere godkjennes av valgstyret, tas de med i endelig optelling.

§10-6 har bestemmelser om endelig opptelling og registrering av rettinger på sedlene. Endelig opptelling skal foretas umiddelbart etter den foreløpige opptellingen, under valgstyrets tilsyn.

Valgresultater må ikke offentliggjøres før valgdagen mandag kl 20.00, vl § 9-9.

Vurdering

Rådmannen viser til erfaringer fra valget i 2005, og til det som er sagt i Ot.prp. nr 45. Rådmannen mener at fristen for når en forhåndsstemme må være valgstyret i hende for å kunne godkjennes, bør være som i dag, nemlig kl 20.00 på valgdagen. Når forhåndsstemmegivningen skal avsluttes tidligere, øker sannsynligheten for at stemmene kommer fram i tide. Et overveiende flertall av kommunene foretar sine valgoppgjør tirsdag etter valgdagen.

• Opptelling

Krav til manuell foreløpig opptelling?

En del kommuner og en fylkeskommune har veid stemmesedlene som tellemåte. En enkelt stemmeseddels vekt registreres, og stemmesedlene veies i bunker med et visst antall sedler. Kommunene hevder dette gir et svært korrekt resultat.

Departementet peker på at dette ikke kan betegnes som telling, fordi hver enkelt stemmeseddel ikke blir talt opp individuelt, og mener slik kontroll er i strid med loven. Departementet peker på utfordringer når velgerne har benyttet andre sedler enn de opptrykte, at sedler innen en og samme kommune kan ha forskjellig vekt, fordi valgstyret har trykt i flere omganger og nye sedler har fått annen vekt. Departementet vil ikke foreslå endringer i lovverket med hensyn til å tillate slik veiing av stemmesedler.

Nærmere om problemstillingen

Foreløpig opptelling gjøres manuelt i de fleste kommuner; enten ved veiing eller telling.

Uavhengig av framtidige ordninger og løsninger, mener departementet at det bør vurderes om det bør stilles krav til manuell foreløpig opptelling av papirstemmesedler.

Departementet peker på at ulike edb-tekniske løsninger, kan fungere på ulike måter. Ved skanning kreves gode rutiner for å håndtere skannerstopp og utbytting av sedler (kan være problemer med å telle skadede sedler, eller velgere har brukt sedler som ikke er produsert for elektronisk telling).

Manuelle tellinger er heller ikke feilfrie, og spørsmålet er da hvilken metode som gir det mest korrekte resultatet. Departementet mener at minst én manuell telling må til for å sikre et korrekt telleresultat, og for å sikre at velgerne har tillit til resultatene. Manuelle telleresultater vil fungere som kontroll opp mot elektronisk telleresultat. Store avvik mellom manuelle og elektroniske resultater, vil medføre ny kontrolltelling, og departementet stiller spørsmål om hvordan denne skal skje. Departementet går ut fra at det kan benyttes to ulike skannerløsninger, men det vil da være vanskelig å vite hvem som teller feil, eventuelt hvilken løsning som har feil i programvaren. Det ofte vil bero på tilfeldigheter hvilken løsning som benyttes ved tredje gangs opptelling.

Departementet konkluderer med at det skal innføres krav om at foreløpig opptelling i utgangspunktet skal være manuell, men at den kan være elektronisk dersom det benyttes forskjellig utstyr ved foreløpig og endelig opptelling. Dersom det blir store avvik mellom disse to tellingene, vil det være krav om at tredje kontrolltelling skal være manuell.

Vurdering:

Tønsberg har brukt både telling og veiing ved foreløpig opptelling og har god erfaring med dette. De feste kommunene i Vestfold teller optisk (skanner) ved annen gangs (den endelige) opptelling. En viser til samarbeidet på Bakkenteigen hvor alle kommunene skanner sine stemmesedler under tilsyn av det respektive valgstyret. Elektronisk tellesamarbeid skjer fordi EDB-utstyr og –tjenester er dyrt, slik at flere går sammen om bruk av samme utstyr.

Sikkerhet ved elektronisk telling

Departementet stiller spørsmål til sikkerheten ved elektronisk telling: teller skannerne korrekt, registreres alle sedlene av skannerne og hvordan kontrollerer valgmyndighetene det tekniske utstyret? Departementet er usikker på om valgstyrene sely sørger for at korrekt teknologi benyttes, eller om valgstyrene stoler på dataleverandørene.

Godkjenning av datautstyr som brukes ved valg?

Skannerløsninger ved opptelling gir et raskt resultat, og er mindre arbeidskrevende enn manuell telling. Det argumenteres for at skanning gir et mer korrekt resultat, uten at det har vært foretatt noen analyse av dette.

Departementet peker på at usikkerhet er knyttet til all teknologi, og at det fra enkelte hold er stilt spørsmål om IKT-baserte valgsystemer bør gjøres til gjenstand for statlig forhåndsgodkjenning. Departementet viser også til rapporten "*Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter*", der det foreslås godkjennings- og sertifiseringsordninger for systemer som skal benyttes til elektronisk stemmegivning. Som en forlengelse av dette forslaget, er det nødvendig å vurdere tilsvarende ordning også for skannere. Det synes videre nødvendig å foreta en nærmere analyse av korrektheten i opptellingsresultater fra skannere og analyser av mulige feilkilder.

Vurdering:

Rådmannen mener det ville være av stor verdi for kommunene om IKT-baserte tellesystemer ble gjort til gjenstand for statlig forhåndsgodkjenning. Dette ville forenkle kommunenes arbeid med utarbeiding av kravspesifikasjoner og uttesting. Rådmannen støtter departementets forslag om å innføre godkjennings- og sertifiseringsordninger også for systemer og programmer for valgadministrasjon.

Rådmannen har fortsatt tillit til telleresultatene fra skannere. Kommunen har svært god erfaring med de elektroniske systemene som er benyttet ved de to siste valg. Dette gjelder elektroniske verktøy for

- telling
- registrering av personrettinger
- overføring av data fra system til elektronisk møtebok
- dataoverføringer mellom ulike forvaltningsnivåer

Ved bruk av ny teknologi er det viktig å fokusere på oppbygging av rett kompetanse, på gode rutiner og opplæring av telle- og kontrollpersonell, i tillegg til lokal testing av systemer. Inntil det foreligger sentrale sertifiserings- og godkjenningsordninger, er det viktig at IKT-personell involveres i stor grad, når det gjelder kommunenes

- utarbeiding av kravspesifikasjoner for valgsystem
- testing og risikovurdering av systemer og programmer
- rigging av utstyr
- opplæring i bruk av systemer og programmer
- utarbeiding av rutiner

Ved store avvik mellom foreløpig og endelige opptelling problematiserer departementet hvordan en ny kontroll skal gjennomføres og skriver: *Dersom det er benyttet to ulike skannerløsninger, er det vanskelig å vite hvilken skannerløsning som teller feil, ev hvilken løsning som har feil i programvaren eller liknende.* Det er viktig å være klar over hvilke systemer som er tilgjengelige for kommunene i Norge når det gjelder skanning av sedler. Ved valget i 2005 foretok BTV Innkjøp – på vegne av fylkeskommuner og kommuner i BTV-regionen - utlysning, etter lov om offentlige anskaffelser, av elektroniske systemer for gjennomføring av valg. Erfaringene fra dette arbeidet, tilsier at det er svært liten konkurranse mellom leverandører av slik programvare. På det norske markedet er det bare ett helhetlig system. Tilbud fra europeiske leverandører oppfylte den gangen ikke vår kravspesifikasjon, samtidig som de lå veldig høyt i pris. I overskuelig framtid er det derfor vanskelig å se for seg to ulike elektroniske systemer til bruk ved ett og samme valg i norske kommuner.

Rådmannen er klar over at det kan oppstå avvik mellom manuell telling og elektronisk telling, og i slike tilfeller må det være klare regler for hvor store avvik (i % av opptalte stemmer) som kan aksepteres og regler for hvordan telleresultatet skal kvalitetssikres. Dette er særlig viktig for kommunestyrevalget, som kun skal telles to ganger. Når det gjelder stortings- og fylkestingsvalget, kvalitetssikres kommunenes telleresultater av fornyet kontrolltelling av fylkesvalgstyret, der et overveiende flertall av fylkeskommunene i dag bruker maskinell telling.

Rådmannen kan ikke støtte departementets forslag om å påby en tredje manuell telling for kommunene. En manuell fintelling betyr at også personrettinger og registreringer av slengere må gjøres manuelt. Det vil være et stort tilbakeskritt for de kommuner som i dag benytter elektroniske systemer til dette, og antas å føre til forsinkelser av valgoppgjøret. Departementet bes i stedet sørge for at det utarbeides gode rutiner, veiledninger og opplæringsprogram for kommunene ved bruk av elektroniske valgsystemer og –programmer. Kommunene må også selv sørge for gode rutiner som sikrer et mest mulig korrekt valg.

- **Bør opptellingen kunne starte søndag?**

Forhåndsstemmer

De fleste forhåndsstemmegivningene vil være godkjent, og de fleste forhåndsstemmene vil være valgstyret i hende innen søndag før valgdag. Det skulle således ikke være noe i veien for å starte foreløpig opptelling av disse stemmene på søndag (av hensynet til hemmelig valg må noen stemmer legges til side, slik regelen er i dag) Telling på søndag vil bidra til en jevnere fordeling av arbeidsbyrden, og opptellingsresultatet vil kunne foreligge noe tidligere. Dette øker imidlertid faren for offentliggjøring/lekkasjer, men dette elementet er til stede med dagens ordning, da opptellingsresultatet av forhåndsstemmene foreligger før resultatet av valgtingsstemmene.

Departementet går inn for å lovfeste at telling kan skje allerede på søndag, og at det blir en frivillig ordning som valgstyrene selv må ta stilling til. Det er en selvfølge at valgstyrene sørger for at ingen får kjennskap til opptellingsresultatet, slik at dette kan påvirke velgernes stemmegivning.

Valgtingsstemmer

Departementet stiller også spørsmål om det bør innføres mulighet for telling av valgtingsstemmer på søndag, i de kommuner det holdes to-dagers valgting. Valglovgivningen skiller klart på forhåndsstemmer og valgtingsstemmer, også når det gjelder telling. Departementet mener det er naturlig å holde fast ved prinsippet om at stemmegivningen skal være avsluttet før opptellingen av de aktuelle stemmene kan starte.

Vurdering:

Det er positivt at departementet foreslår at telling av forhåndsstemmer kan starte allerede på søndag som en frivillig ordning. Forslaget kan bidra til at endelig telleresultat foreligger tidligere. Rådmannen forutsetter at dette ikke fører til at resultater bringes ut i det offentlige rom før det er tillatt etter loven.

- **Legitimasjon**

Valglovens §§ 8-4 og 9-5 regulerer at stemmemottaker kan kreve at velger legitimerer seg ved henholdsvis forhåndsstemmegivning og valgtingsstemmegivning. Når en person er avkrysset i manntallet, har stemmestyret godkjent at velgeren er den han/hun gir seg ut for å være.

Kap 6.2 Departementets vurdering og forslag

Krav til legitimasjon praktiseres ulikt fra kommune til kommune. Ved forhåndsstemmegivning er det vanlig å kreve legitimasjon, mens det vanligste på valgdagen bare er å spørre om navn og fødselsdato. Ved valget i 2005 kom det reaksjoner på manglende krav til legitimering av velgere på valgtinget, blant annet fra internasjonale valgobservatører. Det er et grunnleggende demokratisk prinsipp at enhver velger kun får godkjent én stemme, og departementet foreslår derfor at det settes krav til at ukjente velgere må legitimere seg for å kunne avgi stemme. Siden det ikke er et generelt krav i Norge at alle borgere har et legitimasjonskort, mener departementet at det er tilfredsstillende at velgeres identitet kan bekreftes av en annen person som kan legitimere seg. Rutiner for slik bekreftelse bør forskriftsreguleres.

Vurdering:

Rådmannen støtter departementets forslag om at velgere må legitimere seg eller få sin identitet bekreftet av annen person. Rådmannen kan ikke se at dette kan virke særlig forsinkende på valggjennomføringen.

- **Publisering av partimålinger de siste dagene før valget**

Gjeldende rett

VI § 9-9 fastsetter at valgresultater og prognoser som er lagd på grunnlag av undersøkelser foretatt på valgdagen(e), ikke må offentliggjøres før kl 20.00 på valgdagen, mandag. Valglovens setter ingen ytterligere restriksjoner om meningsmålinger; heller ikke regler om straff ellers sanksjoner mot dem som eventuelt måtte bryte loven.

Departementet viser til at det i den seinere tid er stilt spørsmål i forhold til om publisering av partimålinger i ulike medier like før valget kan påvirke velgernes stemmegivning, og om dette eventuelt bør forbyes.

Det må vurderes og avklares særskilt om slike restriksjoner kan komme i strid med Grunnlovens regler om ytringsfrihet. Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på det prinsipielle spørsmålet før videre utredning med sikte på utforming av konkrete lovregler.

Vurdering

Meningsmålingenes påvirkning kan vel slå begge veier i forhold til oppslutningen om valget og en ka ikke se at det skulle være behov for innstramninger på dagens bestemmelser.

- **Økonomiske og administrative konsekvenser**

En eventuell obligatorisk ordning med valgkort, vil øke kommunenes utgifter til gjennomføring av valg med ca 27 mill kr pr valg, dvs ca 13,5 mill pr år, mens de administrative konsekvensene for kommunesektoren er små. For statens vedkommende antas slik ordning å ha små økonomiske eller administrative konsekvenser.

Vurdering

Ved obligatorisk ordning med valgkort bør denne merutgiften dekkes staten.

Konklusjon:

Rådmannen viser til høringsnotatet og til sine merknader og vurderinger og foreslår at FPA støtter departementets forslag til at

- forhåndsstemmegivningen utenriks avsluttes en uke tidligere enn i dag
- forhåndsstemmegivningen innenriks avsluttes en dag tidligere enn i dag
- skjæringsdatoen for innføring i manntall forskyves ut i tid med en måned
- kommunene pålegges å produsere og distribuere valgkort til alle velgere
- grovtelling av stemmer skal skje manuelt
- det blir frivillig for kommunene om de vil starte optelling av forhåndsstemmer søndag
- velgere må legitimere seg før stemmegivning
- det etableres statlige sertifiserings- og godkjenningsordninger for elektroniske valgsystemer.

Rådmannen anbefaler at FPA anbefaler Kommunal- og regionaldepartementet

- til å sørge for tilfredsstillende rutiner for at forhåndsstemmer framsendes på hurtigst mulig betryggende måte i stedet for å utvide fristen for når stemmen må være valgstyret i hende
- til å utarbeide gode veiledninger og rutinebeskrivelser for telling, blant annet hvordan kommunene skal gå fram når det oppstår store avvik mellom grovtelling og endelig telling

Rettslig grunnlag:

Forholdet til kommuneplanen:

Vurderinger:

Alternative løsninger:

Økonomiske konsekvenser:

Helse- og miljøkonsekvenser:

Konsekvenser for barn og unge:

Videre behandling:

Saken avgjøres av FPA.

Tønsberg, 18.08.06

Trond Stenhaug
rådmann

Lars Mikkelsen
virksomhetsleder